

MDT als vliegwiel/katalysator voor domeinoverstijgend werken

Steeds vaker ervaart de overheid – op zowel landelijk als lokaal niveau – dat de huidige maatschappelijke vraagstukken niet meer met traditionele organisatievormen, werkwijzen en veranderprocessen kunnen worden opgelost. Anders werken en organiseren binnen de overheid is niet meer een luxe, maar eerder een noodzaak. ‘Opgavegericht werken’ is daarbij een sleutelwoord.

In een wereld, waarin de rol van de gemeente sterk aan het veranderen is (denk aan burgerparticipatie, ‘right-to-challenge’, zelfsturing, co-creëren, faciliteren, ‘deep democracy’, etc.), zijn veel gemeenteprofessionals op zoek naar een houvast om in deze tijd de vragen van de samenleving goed te bedienen vanuit die lokale overheid. De wereld is bovendien dynamischer en complexer geworden en de onvoorspelbaarheid en onzekerheid nemen toe. Dat laat zich onder meer zien in opgaven met concurrerende ruimte- en financiële claims, botsende interne en externe belangen, behoeften aan nieuwe instrumenten en vaardigheden. De leefwereld en systeemwereld komen steeds dichter tegen elkaar aan te liggen, of beginnen te overlappen.

De (maatschappelijke) opgaven die op de gemeente afkomen vragen om nauwe samenwerking met bedrijven, maatschappelijke organisaties, het onderwijs, en bewoners. Een adaptieve benadering, waarbij de opgave voorop staat. Gemeenten zijn er voor hun inwoners en niet andersom. Het oplossende vermogen van het netwerk rondom een opgave maakt dat er passende, bruikbare antwoorden tot stand komen op een efficiënte manier, waarbij iedere partij zijn verantwoordelijkheid neemt en waarmee deze ook zijn eigen belang(en) dient. De nieuwe gemeentelijke overheid is daarmee steeds meer van het faciliteren van of participeren in particuliere- en burgerinitiatieven.

Veel gemeenten onderkennen deze nieuwe realiteit, en willen graag een beweging maken richting deze nieuwe vorm van dienstverlening, maar worstelen er in de praktijk mee om dit daadwerkelijk te realiseren. MDT kan hierbij helpen door als katalysator deze nieuwe manier van werken te stimuleren. Doordat MDT verbinding heeft met veel domeinen, maar niet werkt

vanuit een aanbod, maar de behoefte van de jongere, kan MDT bijdragen aan deze domeinoverstijgende, opgavegerichte aanpak. In een aantal gemeenten gebeurt dit al in de praktijk, door MDT als ‘bindmiddel’ in te zetten om een aantal domeinen aan elkaar te koppelen.

Het feit dat MDT zich hier bij uitstek goed voor leent, is het gevolg dat MDT alle kenmerken en randvoorwaarden in zich heeft om domeinoverstijgend werken te faciliteren. Het gaat hier in het bijzonder om de volgende elementen, die zijn bevestigd vanuit onderzoek dat Social Finance NL in opdracht van MDT in 2021 heeft uitgevoerd:

1. MDT heeft een unieke aanpak waarbij de jongere centraal staat

MDT wordt volgens gemeenten gekenmerkt door de unieke combinatie van drie pijlers:

- talentontwikkeling
- iets doen voor een ander
- anderen ontmoeten

De combinatie van deze pijlers wordt door gemeenten gezien als een waardevolle methodische aanpak, waarbij ook nog eens jongeren echt zelf aan het roer staan. Daarbij zet MDT jongeren centraal op een manier die voor gemeenten vaak moeilijk zelf te organiseren is. MDT werkt vanuit de behoefte van de jongere en niet vanuit het aanbod. Dit maakt dat veel gemeenten MDT als een verrijking van hun jeugd aanpak zien.

“De methodiek, waarbij jongeren zelf activiteiten bedenken en opzetten, spreekt ons erg aan. Als gemeente willen we graag vraaggericht werken en echt aansluiten bij wat er bij jongeren nodig is. Daar past de methodiek van de MDT heel goed bij.”

– Beleidsmedewerker deelnemende gemeente Perspectief voor de Jeugd

2. MDT heeft impact op verschillende beleidsdomeinen

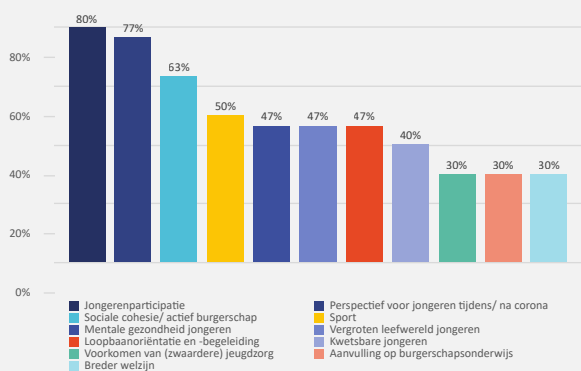
Volgens gemeenten die deelnamen aan het onderzoek heeft MDT op veel domeinen impact. Deze impact wordt niet gerealiseerd doordat MDT bestaande beleidsinstrumenten en interventies vervangt, maar doordat MDT deze juist versterkt.

De voornaamste beleidsdomeinen waar MDT impact op heeft zijn Jeugd, Onderwijs, Werk en Inkomen, Sport en Inclusieve Samenleving. De verbindende factor hierbij is dat vrijwel alle gemeentelijke beleidsdomeinen de leefwereld van kinderen en jongeren raken. Jeugdbeleid vraagt dan ook om een integrale uitvoering. Ruim driekwart van de ondervraagde gemeenten is van mening dat MDT verschillende domeinen bij elkaar brengt en kan dienen als een middel om deze domeinen effectiever te laten samenwerken om gezamenlijk bij te dragen aan de diverse maatschappelijke opgaven voor jongeren.

“MDT zorgt voor een verschuiving. Het is iets anders dan wat we doen bij Zorg en Welzijn. Jongerenorganisaties trekken ‘probleemjongeren’ te vaak naar zich toe en maken problemen groter dan ze zijn. MDT is een krachtig instrument om de bestuurlijke beleving van problemen klein, realistisch en praktisch te houden. Het gaat over jongeren sterk en weerbaar maken, zodat ze zelfstandig met problemen in hun leven om kunnen gaan.”

– Coördinator buurtsportcoach, gemeente Montfoort

Fig. 1.1 – Impact van MDT op beleidsthema's bij gemeenten

Bron: enquête onder deelnemende gemeenten Perspectief voor de Jeugd (2021), uitgevoerd door Social Finance NL

Nadere duiding en voorbeeld ter illustratie

Het is belangrijk om te benadrukken dat MDT niet is bedoeld om bestaande beleidsinstrumenten en interventies te vervangen, maar juist om deze te versterken. MDT kan dan in verschillende beleidstrajecten worden ingezet om betere resultaten te boeken. Door de combinatie van de hierboven beschreven elementen – die

domeinoverstijgend werken aanjagen – kan worden toegewerkt naar een nieuwe vorm van gemeentelijke dienstverlening. Ter illustratie van hoe dit op termijn in de praktijk zou kunnen uitpakken voor het jongerenbeleid presenteren we het volgende voorbeeld:

- Elke jongere komt bij de gemeente binnen via een ‘jongerenloket’. Hier wordt – in samenspraak met de jongere – opgavegericht bekeken wat de knelpunten zijn waar de jongere mee heeft te kampen en wat zijn of haar behoeften zijn.
- Vervolgens wordt er een ‘op maat gemaakt’ traject voor de jongere ingericht.
- Hypothetisch voorbeeld: een werkloze jongere met schulden wordt gekoppeld aan bijv. het Jongeren Perspectief Fonds (of een andere vorm van schuldhulpverlening). Hierbinnen wordt – in samenspraak met de jongere – bepaald dat deze jongere in eerste instantie gebaat is bij enige rust, het opdoen van ‘levensritme’, herstel van zijn zelfbeeld of eigenwaarde en het opbouwen van een netwerk. Het schuldentraject beginnen met het doorlopen van een MDT traject om hier aan tegemoet te komen, waarbij de jongere de kans krijgt om zijn talenten te ontdekken/ontwikkelen, kan dan van grote meerwaarde zijn. Het gevolg is dat de daar op volgende schuldhulpverlening effectiever wordt en tot betere resultaten leidt, zowel voor de jongere als voor de gemeente en samenleving als geheel. Zo kan in dit voorbeeld de jongere - na het doorlopen van een MDT traject- als vervolgstap aan een opleiding of stage beginnen of werk vinden vanuit zijn opgedane vaardigheden en verrijkte netwerk.

Zodoende wordt MDT een aanvullend instrument dat integraal onderdeel uitmaakt van het beleidsinstrumentarium van gemeenten en wordt ingezet in verschillende domeinen, al naar gelang de problematiek van de jongere (maatwerk). Zo zal in bovengenoemd voorbeeld MDT enkel worden ingezet indien dat meerwaarde oplevert voor de jongere. Dit zal niet op iedere jongere van toepassing zijn. Hetzelfde geldt bij andere beleidsterreinen.

3. Kansen en het potentieel van MDT voor gemeenten

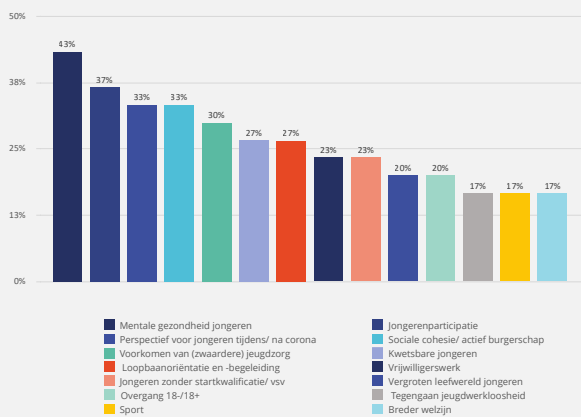
MDT biedt niet enkel mogelijkheden om als gemeente beter in te spelen op de maatschappelijke opgaven rondom jongeren, maar ook kansen, met name op het gebied van preventie. De voornaamste kansen en het (middellange) potentieel van MDT zijn:

3.1. MDT zorgt op termijn voor besparingen bij gemeenten

Vanwege de preventieve werking biedt MDT de mogelijkheid voor gemeenten om besparingen te realiseren. Door de jongeren deel te laten nemen aan MDT kunnen op termijn kosten in domeinen als Jeugdzorg en Werk en Inkomen worden voorkomen.

Investeren in jeugdbeleid heeft een preventieve werking, waardoor problemen voor of door jongeren voorkomen kunnen worden. De overgrote meerderheid van de ondervraagde gemeenten ziet MDT als een preventieve aanpak voor onder andere jeugdzorg en jeugdwerkloosheid waarbij jongeren op een positieve en ontwikkelgerichte manier worden benaderd in plaats van een focus op problemen. Via MDT versterken en ontwikkelen jongeren vaardigheden, leren ze wat ze leuk vinden, met een focus op welzijn en weerbaarheid, wat hen kan helpen beschermen tegen bijvoorbeeld werkloosheid en psychosociale problemen. In de onderstaande tabel is weergegeven waar gemeenten de meeste besparingsmogelijkheden zien.

Fig. 3.1 – Besparingspotentieel MDT op beleidsthema's

Bron: enquête onder deelnemende gemeenten Perspectief voor de Jeugd (2021), uitgevoerd door Social Finance NL

“MDT kan ervoor zorgen dat jongeren uit de jeugdzorg of uit de jeugdwerkloosheid blijven, omdat we focussen op talentontwikkeling. Via MDT hopen we te kunnen besparen op dure vervolgetrajecten.”

– Buurtsportcoach, gemeente Losser

“Jongerenbeleid is veelal gericht op kwetsbare jongeren en dan ook nog eens vanuit een veiligheidsperspectief (overlast). MDT is voor een bredere doelgroep en stimuleert burgerzin in het algemeen.”

– Beleidsmedewerker Jeugdhulp, gemeente De Bilt

“Jongeren doen succeservaringen op en oefenen in sociale contacten. Dit zijn beschermende factoren die van positieve invloed zijn op hun welzijn en hun weerbaarheid. Ze komen erachter wat ze leuk vinden en kunnen dit meenemen in hun school of werk. Ze hebben het gevoel erbij te horen en maken actief deel van de samenleving. Dit voorkomt psychosociale problemen.”

– Beleidsmedewerker Jeugd en Onderwijs, gemeente Elburg

3.2. MDT helpt gemeenten om jongeren in beeld te krijgen

Veruit de meeste gemeenten geven aan dat MDT kan helpen bij het signaleren van jongeren die nog niet bij gemeenten in beeld zijn. Dit komt doordat MDT voor een brede doelgroep toegankelijk is en niet alleen voor jongeren met een specifieke indicatie of hulpvraag. Bovendien wordt er samengewerkt met andere organisaties dan in het reguliere aanbod en worden andere communicatiekanalen en vindplekken ingezet. Doordat jongeren in beeld komen die anders niet gevonden waren, wordt het preventief jongerenbeleid versterkt en draagt het op termijn bij aan een inclusieve samenleving.

“Een MDT-organisatie hanteert andere wervingsmethoden en heeft andere gesprekspartners dan de reguliere jongerenwerkers. Hierdoor worden mogelijk ook nieuwe jongeren betrokken.”

– Beleidsmedewerker deelnemende gemeente Perspectief voor de Jeugd